

Roma Ishyiraho Iyerekwa — Umubare Umunani

Imfatiro y'Umusenyi: Kwanga Ukuri kw'Ubuhanuzi muri Adventisimu y'i Laodikiya

Jeff Pippenger
2024-08-18

Mu nyandiko iheruka twavuze amagambo akurikira ya Yesu.

Mwirinde abahanuzi b'ibinyoma, baza babaganye bambaye uruhu rw'intama, nyamara imbere ari impyisi z'inkazi. Muzabamenyera ku mbuto zabo. Mbese abantu batora inzabibu ku mahwa, cyangwa imitini ku byatsi by'amahwa? Ni ko n'igiti cyose cyiza cyera imbuto nziza, ariko igiti kibi cyera imbuto mbi. Igiti cyiza ntigishobora kwera imbuto mbi, kandi n'igiti kibi ntigishobora kwera imbuto nziza. Igiti cyose kitera imbuto nziza kiratemwa, kikajugunywa mu muriro. Nuko rero muzabamenyera ku mbuto zabo. Si uwambwira wese ati, Mwami, Mwami, uzinjira mu bwami bwo mu ijuru; ahubwo ni ukora ibyo Data wo mu ijuru ashaka. Benshi bazambwira kuri uwo muni bati, Mwami, Mwami, ntitwahanuye mu izina ryawe? kandi mu izina ryawe ntitwirukanye abadayimoni? kandi mu izina ryawe ntitwakoze imirimo myinshi ikomeye? Ni bwo nzababwira ku mugaragaro nti, Sinigeze mbamenya: nimuve imbere yanjye, mwa bakora iby'ubugome mwe. Nuko umuntu wese wumva aya magambo yanjye, akayakurikiza, nzamugereranya n'umuntu w'umunyabwenge wubatse inzu ye ku rutare: imvura iragwa, imyuzure iraza, umuyaga urahuha, ukubita kuri iyo nzu; ariko ntiyagwa, kuko yari ishinze ku rutare. Kandi umuntu wese wumva aya magambo yanjye, ntayakurikize, azagereranywa n'umuntu w'umupfapfa wubatse inzu ye ku musenyi: imvura iragwa, imyuzure iraza, umuyaga urahuha, ukubita kuri iyo nzu; iragwa, kandi kugwa kwayo kuba gukomeye. Matayo 7:15–27.

Ubugome bwo mu 1863 bugaragaza intangiriro y'uko Abadiventisiti b'Umunsi wa Karindwi b'i Lawodikiya bubatse urufatiro rw'ikinyoma ku musenyi. Umusenyi ugereranya ihame rya satani ry'ubunyuragisimu, mu buryo bunyuranye n'Ibuye ry'ukuri kudakuka. Ukuri kudakuka gushingwa ku batangabuhama babiri, kandi ukuri kugaragazwa ku mbonerahamwe ebyiri zera za Habakuki, abo mu Budiventisiti bagiye bashyira ku ruhande buhoro buhoro, gukomoka muri Bibiliya kandi kwemezwa na Mwuka w'Ubuhanuzi. Uko kuri kudakuka.

“Umwanzi arashaka kuyobya ibitekerezo by'abavandimwe na bashiki bacu, ngo bive ku murimo wo gutegurira ubwoko kuzahagarara muri iyi minsi y'imperuka. Ubuhanga bwe bw'uburiganya bwagenewe kuyobya ibitekerezo, bikava ku kaga n'inshingano by'iki gihe. Bafata nk'ikitagira agaciro kanini umucyo Kristo yavuye mu ijuru azaniye Yohana ku bw'ubwoko Bwe. Bigisha ko ibizaba biri imbere yacu vuba bidafite akamaro gahagije ngo bihabwe kwitabwaho by'umwihariko. Bahindura ubusa ukuri gukomoka mu ijuru, kandi bambura ubwoko bw'Imana ibyabayeho byabwo byo mu bihe byashize, babusimbuza ubumenyi bw'ibinyoma. ‘Uku ni ko Uwiteka avuga ati: Nimuhagarare mu nzira, murebe, mubaze inzira za kera, aho inzira nziza iri, muyigendemo.’ [Yeremiya 6:16.]”

“Nihagire uwagerageza gusenya imfatiro z’ukwizera kwacu,—imfatiro zashyizweho mu ntangiriro y’umurimo wacu, binyuze mu kwiga Ijambo dusenga no mu guhishurirwa. Kuri izo mfatiro ni ho tumaze imyaka irenga mirongo itanu twubakiraho. Abantu bashobora kwibwira ko babonye inzira nshya, ko bashobora gushyiraho urufatiro rukomeye kurusha urwamaze gushyirwaho; ariko uku ni ukwigisha gukomeye. ‘Kuko nta wundi musingi umuntu ashobora gushyiraho, keretse uwashyizweho.’ [1 Abakorinto 3:11.] Mu bihe byatambutse, benshi bagerageje kubaka ukwizera gushya, no gushinga amahame mashya; ariko inyubako yabo yamaze igihe kingana iki ihagaze? Yahise isenyuka; kuko itari ishinze ku Rutare.” Testimonies, igitabo cya 8, 296–297.

Igihe itariki ya 11 Nzeri 2001 yageraga, ni ko n’imvura z’Umwuka Wera zaje.

Imvura y’itumba igomba kugwa ku bwoko bw’Imana. Marayika ukomeye agomba kumanuka ava mu ijuru, kandi isi yose ikamurikirwa n’ubwiza bwe.” Review and Herald, 21 Mata 1891.

Igihe inyubako nini zo mu Mujyi wa New York zasenywaga no gukozwaho n’Imana, imvura y’itumba rya nyuma yatangiye kugwa buhoro. Igihe itariki ya 11 Nzeri 2001 yageraga, amarembo y’umwuzure w’amahame ya gipapa yarafunguwe.

“Muri iki gihe cy’ubugome bwiganje, amatorero y’Abaporotesitanti yanze kwemera ‘Uku ni ko Uwitwaga avuga,’ azagera ahantu hadasanzwe. Azahindukirira isi. Mu kwitandukanya kwabo n’Imana, bazashaka guhindura ibinyoma n’ubuhakanyi bwo ku Mana itegeko ry’ihugu. Bazakorera ku bategetsi b’icyo gihugu kugira ngo bashyireho amategeko yo kugarura ubutegetsi bwatakaye bw’umuntu w’icyaha, wicaye mu rusengeri rw’Imana, yiyerekana ko ari Imana. Amahame ya Kiliziya Gatolika y’i Roma azashyirwa muni y’uburindi bwa Leta. Uko guhamya ukuri kwa Bibiliya ntikuzongeraga kwihanganirwa n’abatagize amategeko y’Imana umusingi w’imibereho yabo.” Review and Herald, 21 Ukuboza 1897.

Itegeko rya Patriot ryerekana intangiriro yo kurindwa kw’amahame ya Kiliziya Gatolika y’Abaroma, kandi ibyo bikagenda byiyongera buhoro buhoro biganisha ku itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba. Ku wa 11 Nzeri 2001, ya miyaga ine ishushanya Ubuyisilamu bwo muri marira ya gatatu yatangiye guhuha.

“Abamarayika bafashe imiyaga ine, igereranywa n’ifarasi irakaye ishaka gucika ikirandi no kwiruka hejuru y’isi yose, izana kurimbura n’urupfu aho inyuze.”

“Mbese tuzaryama turi ku nkombe nyine y’isi y’iteka? Mbese tuzaba ibipfamatwi, tukonje kandi dupfuye? Yoo, iyaba mu matorero yacu twagira Umwuka n’umwuka by’Imana bihumekekewe ubwoko bwayo, kugira ngo buhaguruke buhagarare ku birenge byabwo kandi bubeho. Dukeneye kubona ko inzira ari ntoya kandi ko irembo rifunganye. Ariko uko tunyura muri iryo rembo rifunganye, ubugari bwaryo ntubugira iherezo.” Manuscript Releases, volume 20, 217.

Imvura, umuyaga, n’umwuzure byagezeho ku wa 11 Nzeri 2001, maze itorero ry’Abadiventisiti b’Umuni wa Karindwi b’i Lawodikiya rirageragezwa nk’uko Abayahudi bageragejwe mu mubatizo wa Kristo, kandi nk’uko n’Abaporotesitanti bageragejwe guhera ku wa 11 Kanama 1840. Kuva icyo gihe kugeza ku buhanuzi bwo kwigomeka bwo ku wa 18 Nyakanga 2020, inzu

y'Abadiventisiti b'Umunsi wa Karindwi b'i Lawodikiya yagiye igwa buhoro buhoro, nk'uko rwose urusengeru rw'Abayahudi rwavuzweho ko rwahindutse umusaka mbere y'umusaraba, kandi nk'uko n'Abaporotesitanti bahindikiriye ubuporotesitanti bw'ubuhakanyi ku gutenguha kwa mbere ko ku wa 19 Mata 1844.

Umuryango w'i Laodikiya w'umumarayika wa gatatu wahise winjira mu gikorwa cyawo cya nyuma cyo kugeragezwa, kandi nk'uko byagenze ku kugeragezwa kwatangiye ku wa 11 Nzeri 2001, abageni bahamagariwe gusubira mu nzira za kera, ari zo zari ukuri kw'ishingiro kutari gusa kw'umutwe w'Abamilerite w'umumarayika wa mbere n'uwa kabiri, ahubwo kandi n'ukuri kw'ishingiro kw'umutwe w'umumarayika wa gatatu.

Ikimenyetso cy'iyangwa ry'ayo mahame y'ishingiro mu rwego rw'icyo kuyobywa gukomeye ni ubutumwa Pawulo yanditse mu rwa Kabiri rw'Abatesalonike. Ubutumwa ubwo bugaragazwa n'"igitambo gihoraho" mu gitabo cya Daniyeli, kuko ari mu gice cyo mu Batesalonike William Miller yaje gusobanukirwa ko "igitambo gihoraho" mu gitabo cya Daniyeli cyagereranyaga Roma ya gipagani.

Hari ibitabo byanditswe bisobanura icyo "igitambo gihoraho" ari cyo mu gitabo cya Daniyeli. Ibyinshi muri byo birimo amakosa, nubwo niba wifuza gusuzuma urupapuro rw'umuhanga mu by'iyobokamana w'Umwadivantisiti warusobanuye neza, ushobora gushaka The Mystery of the Daily, cyanditswe na John W. Peters. Ntabwo ngambiriye kuvuga kuri uwo murongo w'icyo "igitambo gihoraho" muri iyi nyandiko. Hari n'ibindi bitabo bivuga amateka y'"uwari we, icyari cyo, n'impamvu" byatumye amaherezo igitekerezo cy'ibinyoma ku "gitambo gihoraho" gishyirwaho mu Mwadivantisimu w'Umunsi wa Karindwi wa Lawodikiya.

Igisobanuro cy'ijambo ry'Igiheburayo ryahinduweho "iby'iteka," n'amateka y'ubwigomeke bwakorewe ukuri kw'ishingiro kw'"iby'iteka" bwatangiye by'ukuri mu mwaka wa 1901, byagiye bishyirwa ahagaragara kenshi mu Mbonerahamwe za Habakuki no mu nyandiko zihurutse ku gitabo cya Daniyeli.

Mfite umugambi wo kugumisha ishingiro rya "igitambo gihoraho" muri iyi ngingo ku biranga ubuhanuzi bifitanye isano n'ikimenyetso cy'uko Roma yanzewe. Umuntu wese wemera by'ukuri ubutware bw'inyandiko za Ellen White akeneye gusa gusoma ibikurikira kugira ngo amenye uko gusobanukirwa nyakuri kwa "igitambo gihoraho" kuri.

"Maze mbona, ku byerekeye 'Ithoro rya buri munsi,' ko ijambo 'igitambo' ryongereweho n'ubwenge bw'abantu, kandi ko ritari iry'umwandiko; kandi ko Uwiteka yahaye igitekerezo cyaryo gikwiye abatanze ubutumwa bw'isaha y'urubanza. Igihe ubumwe bwariho, mbere ya 1844, hafi ya bese bari bahuje ku gitekerezo gikwiye cy'Ithoro rya buri munsi,' ariko uherye mu 1844, mu rujijo, hakiriwe ibindi bitekerezo, maze umwijima n'urujijo birakurikiraho." Review and Herald, November 1, 1850.

Kwanga ukwisobanukirwa kwa William Miller ku birebana na "ibya buri munsi" ni nako icyarimwe kwanga ubutware bw'ibyanditswe bya Ellen White, kuko yabonye "ko Uwiteka yahaye ibisobanuro nyakuri byabyo abatanze irangurura ry'isaha y'urubanza." Kandi yeretswe ko ibindi

bisobanuro by’“ibya buri muni” byabyaraga “umwijima n’urujijo,” kandi ibyo si imico ya Kristo. Miller yamenye ko “ibya buri muni” ari Roma ya gipagani ubwo yigaga mu 2 Abatesalonike.

“Nkomeza gusoma, ariko sinashoboye kubona ahandi hantu [iryo jambo, ari ryo “ibya buri gihe”] ryabonekaga, keretse muri Daniyeli. Nuko [nifashishije igitabo gihuza amagambo n’aho aboneka muri Bibiliya] mfata amagambo yari aherekewe na ryo, ari yo ngo, ‘gukurwaho;’ azakuraho ibya buri gihe; ‘uhereye ku gihe ibya buri gihe bizakurwaho,’ n’ibindi. Nkomeza gusoma, nkibwira ko ntazabona umucyo kuri uwo murongo; amaherezo nza kugera kuri 2 Abatesalonike 2:7, 8. ‘Kuko ubwiru bw’ubugome bumaze gutangira gukora; keretse yuko ukibuza ubu azabanza kuvaho, maze uwo munyabugome aboneke,’ n’ibindi. Maze ngeze kuri uwo murongo, yewe, ukuntu ukuri kwasaga n’ukugaragara neza kandi gufite ubwiza! Ngako aho kuri! icyo ni cyo cya buri gihe! None se, Pawulo ashaka kuvuga iki iyo avuze ngo ‘ukibuza ubu,’ cyangwa ubangamira? Uwo ‘muntu w’ibyaha,’ n’uwo ‘munyabugome,’ bishaka kuvuga Ubupapa. None se ni iki kibangamira ko Ubupapa bugaragazwa? Ni Ubugirikagani; none rero, ‘ibya buri gihe’ bigomba gusobanura Ubugirikagani.” —William Miller, *Second Advent Manual*, paji ya 66. *Advent Review and Sabbath Herald*, 6 Mutarama 1853.

Amaherezo, Uwadivantisiti bw’i Lawodikiya bwashyize ku ruhande gusobanukirwa nyakuri kwahawe Mileri n’abatanze umuburo uvuga igihe cy’urubanza, maze bwemera igitekerezo cy’ubuyobe cya Porotesitanti bw’ubuhakanyi kivuga ko “ikimaze iminsi yose” cyashushanyaga umurimo wa Kristo wo mu buturo bwera. Iyo myumvire ni iy’ubusazi mu nzego nyinshi, ariko ikirenze kuba ari ikinyoma, ivuga ko ikimenyetso cya Satani ari ikimenyetso cya Kristo.

“Bityo rero, nubwo ikiyoka, mbere na mbere, gihagarariye Satani, mu buryo bwa kabiri ni ikimenyetso cya Roma ya gipagani.” *The Great Controversy*, 439.

Miller yamenye ko “ikijyanwa buri muni” ari Roma ya gipagani, ya kiyoka; ariko Uwadivantisiti bwa Lawodikiya bwafashe ku Baporotesitanti baguye igitekerezo cy’uko kigereranya umurimo wa Kristo wo mu buturo bwo mu ijuru. Kwanga uko Miller yamenye “ikijyanwa buri muni” ko ari Roma ya gipagani bisobanura kwanga ukuri kugaragazwa ku bishushanyo byombi byera byari ugusohora kwa Habakuki igice cya kabiri. Bityo rero ni ukwanga ukuri kw’ishingiro, nk’uko no kwari ukwanga bya bihe birindwi byo muri Abalewi makumyabiri na gatandatu.

Kwanga ukuri ko “ikurwaho rya buri muni” kugereranya Roma ya gipagani ni ukwanga urufatiro rw’Abadivantisiti n’ububasha bw’Umwuka w’Ubuhanzu. Kugaragaza ikimenyetso cya Satani nk’ikimenyetso cya Kristo bihwaye no kugaragaza umurimo wa Kristo nk’umurimo wa Satani.

“Igihe abantu b’Abayahudi banze Kristo bakoze icyaha kitabababarirwa; kandi natwe, nitwanga ubutumire bw’imbabazi, dushobora gukora iryo kosa nyaryo. Dutuka Umwami w’ubugingo, kandi tukamukoza isoni imbere y’isinagogi ya Satani n’imbere y’ijuru ryose, igihe twanga kumvira intumwa ze yatumye, ahubwo tukumva abakozi ba Satani bashaka kuyobya umutima kure ya Kristo. Igihe cyose umuntu akomeza gukora atyo, nta byiringiro cyangwa imbabazi ashobora kubona, kandi amaherezo azatakaza rwose icyifuzo cyose cyo kwiyunga n’Imana.” *Uwifuzwa Ibihe Byose*, 324.

Igihe Ubudivantisiti bw’i Lawodikiya bwanze gusobanukirwa kw’ishingiro ku byerekeye “igitambo gihoraho” n’ibihe birindwi, ntibwanze gusa ubutware bw’Umwuka w’Ubuhanuzi n’imfatiro, ahubwo bwanze n’umurimo wa William Miller, wari waragejewe kuri uko gusobanukirwa ayobowe na marayika Gaburiyeli n’abandi bamarayika.

“Imana yatumye marayika Wayo akora ku mutima w’umuhinzi utarizeraga Bibiliya, kugira ngo ayoborwe kuyisuzuma ashakamo ubuhanuzi. Abamarayika b’Imana bakomeje gusura uwo watoranyijwe incuro nyinshi, kugira ngo bayobore ibitekerezo bye kandi bakingure ubwenge bwe ku byahanuwe byahoraga ari umwijima ku bwoko bw’Imana. Intangiriro y’uruhererekane rw’ukuri yarayihawe, maze ayoborwa gukomeza gushakisha ihuriro rikurikiye irindi, kugeza aho yitegerezaga Ijambo ry’Imana atangaye kandi aryishimiye. Aho yabonye uruhererekane rw’ukuri rwuzuye. Iryo Jambo yari yarafataga nk’iritahumetswe noneho ryakingutse imbere y’amaso ye mu bwiza no mu ikuzo byaryo. Yabonye ko umugabane umwe w’Ibyanditswe usobanura undi, kandi aho umurongo umwe wamuzibiraga gusobanukirwa, yabonaga mu kindi gice cy’Ijambo ikiwusobanura. Yafashe Ijambo ryera ry’Imana n’ibyishimo, kandi arifata kandi n’icyubahiro cyimbitse no kurikangarana.” Early Writings, 230.

“Umumarayika we” ni imvugo igaragaza marayika Gaburiyeli.

“Amagambo y’umumarayika ati, ‘Ndi Gaburiyeli, mpagaze imbere y’Imana,’ agaragaza ko afite umwanya w’icyubahiro gikomere mu bikari byo mu ijuru. Igihe yazanaga ubutumwa kuri Daniyeli, yaravuze ati, ‘Nta n’umwe umfataniye muri ibi bintu, keretse Mikayeli [Kristo] Umutware wanyu.’ Daniyeli 10:21. Umukiza avuga kuri Gaburiyeli mu Byahishuwe, ati, ‘Yabitumye abimenyesha umugaragu wayo Yohana abinyujije ku mumarayika wayo.’ Ibyahishuwe 1:1.” Uwifuzwa Ibihe Byose, 99.

Kumenyekanisha ikimenyetso cya Satani nk’aho ari ikimenyetso cya Kristo si uguhura gusa n’icyaha kitabababarirwa, ahubwo n’icyaha kitabababarirwa gifitanye isano no kwanga intumwa Kristo yohereza. Bityo rero “ibya buri muni” bihinduka ikimenyetso cy’icyaha kitabababarirwa, kandi iyo byumvikanye ko “uwatoranyijwe,” William Miller, yayobowe ku gusobanukirwa nyako k’uwo kuri, maze hanyuma bikaza kwangwa, bihita bihura neza n’urwa Kabiri rw’Abatesalonike, ari na ho hantu nyir’izina ho mu Byanditswe aho Miller yavumburiye ibyo. Kwanga uko kuri ni ikimenyetso cyo kudakunda ukuri, kandi uko kwigomeka gutera gukurwaho kwa Mwuka Wera no guhabwa umwuka utari uwera wa Satani, uwo Pawulo yita kuyobywa gukomeye.

Nk’uko “abajura bo mu bwoko bwawe”, “bashyigikira iyerekwa”, ni ko “igitambo gihoraho” ari ikimenyetso cya Roma ya gipagani. Mu rwego rw’ibivugwa mu 2 Abatesalonike, Pawulo yigisha ko kwanga ubutumwa bwo mu gice cya kabiri ari ikimenyetso cy’uko ababikora badakunda ukuri. Kubera ko badakunda ukuri kugaragajwe muri icyo gice, bahabwa ubushukanyi bukomeye.

Abahanuzi bose bavugaga iby’iherezo ry’iminsi, kandi ibice byanditswe byahumetswe byabanje muri iyi ngingo byerekana ko ubuyobe bukomeye buza ku badakunda ukuri mu gihe cyo gusukwa kwa Mwuka Wera. Icyiciro kimwe kirimo kwakira amavuta, naho ikindi cyiciro kirimo kwakira ubuyobe bukomeye.

Mwuka Wera asukwa mu gihe cy'amateka Mwuka Wera ari gukurwaho ku banze ukwiyongera k'ubumenyi kwabumbuwe mu bihe bibiri by'igeragezwa byo mu gihe cyo gushyirwaho ikimenyetso, uhereye ku wa 11 Nzeri 2001 kugeza ku tegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba. Dusubiremo igice cyabanje:

“Arebye ku minsi y'imperuka, ubwo bushobozi butagira akagero ni bwo butangaza, buvuga iby'abo 'batemeye gukunda ukuri ngo bakizwe,' buti, 'Ni cyo gituma Imana izaboherereza ubuyobe bukomeye, kugira ngo bemere ibinyoma; kugira ngo bese batazizera ukuri, ahubwo bakishimira gukiranirwa, bacirweho iteka.' Kubera ko banga inyigisho z'Ijambo ryayo, Imana ikuraho Umwuka wayo, ikabarekera ibishukisho bakunda.” Early Writings, 46.

Umurongo ku wundi, Daniyeli yigisha ko mu minsi y'imperuka, ari abasahuzi bo mu bwoko bwawe, (ikimenyetso cya Roma) bashyiraho iyerekwa. Abo basahuzi na bo bagereranywa nk'“igitambo gihoraho.” Salomo yigisha ko mu minsi y'imperuka abafite kubura iyerekwa barimbuka, ari byo kuba bambaye ubusa. Gukorerwa kugaragara ko wambaye ubusa ni ukuba Umunyalawodikiya, kandi Umunyalawodikiya ni isugi y'umupfapfa.

“Imimerere y'Itorero igereranywa n'inkumi z'ibipfapfa, na yo kandi ivugwaho ko ari imimerere y'i Laodikiya.” Review and Herald, 19 Kanama 1890.

Kuba isugi y'umupfu igihe ubutumwa bw'Imborogo yo mu Gicuku bugera ni ukugaragaza icyo Yohana yanditse mu Ibyahishuwe igice cya cumi na gatandatu ati: “isoni z'ubwambure bwawe.” Umuburo wa Yohana wo mu cyorezo cya gatandatu ufitanye isano n'ubumwe bw'uburyo butatu bw'ikiyoka, inyamaswa n'umuhanuzi w'ibinyoma, bo kuva mu 1989 bari mu nzira yo kuyobora isi kuri Arumagedoni.

Ubutumwa bwa Pawulo mu Banyaruta ba Kabiri ntibwerekeye gusa ko Roma ya gipagani ihagarariwe na Daniyeli nk'“igitambo gihoraho,” ahubwo uwo mutwe ushimangira isano riri hagati ya Roma ya gipagani na Roma ya gipapa. Roma ya gipagani yabujije (ifata) wa muntu w'icyaha kuza kwima intebe y'isi mu mwaka wa 538. Roma ya gipagani imaze gukurwaho, ni bwo “ubwiru bw'ubugome,” “uwo munyabicumuro,” ari we papa wa Roma, ahishurwa. Muri uwo mutwe Pawulo arimo agaragaza isano yihariye y'ubuhanuzi iri hagati ya Roma ya gipagani na Roma ya gipapa. Kwanga inyigisho y'uwo mutwe ni ukwanga ukuri no kwemera ubuyobe bukomeye.

Ntihakagire umuntu n'umwe abashuka ku buryo ubwo ari bwo bwose; kuko uwo muni utazaza keretse kubanza kubaho kugomera, kandi hakaboneka wa muntu w'icyaha, wa mwana wo kurimbuka; urwanya kandi ukwishyira hejuru y'icyitwa Imana cyose, cyangwa icyose gisengwa; ku buryo yicara mu rusengero rw'Imana nk'Imana, yiyereka ko ari Imana. Mbese ntimwibuka yuko nkiri kumwe namwe nababwiye ibyo bintu? Kandi noneho muzi ikimubaza kuboneka kugira ngo azahishurwe mu gihe cye. Kuko ubwiru bw'ubugome bumaze gutangira gukora; ariko ububuza ubu azakomeza kubuza kugeza igihe azavanirwaho. Maze ni bwo uwo munyabyaha azahishurwa, uwo Umwami azamarisha umwuka wo mu kanwa ke, kandi akamutsemba no kurabagirana kwo kuza kwe: uwo, kuza kwe gukurikije imikorere ya Satani, kuzaba guherekejwe n'imbaraga zose n'ibimenyetso n'ibitangaza by'ibinyoma, n'ubushukanyi bwose bwo gukiranirwa mu barimbuka; kuko batemeye urukundo rw'ukuri ngo bakizwe. Ni

cyo gituma Imana izabohereza ubuzimire bukomeye, kugira ngo bizere ikinyoma: kugira ngo bose badizezwa abatizeye ukuri, ahubwo bakishimira gukiranirwa. 2 Abatesalonike 2:3–12.

Ni iki gituma aba bantu bo mu minsi y'imperuka “bacirwa ho iteka ryo gucirwaho iteka?” Ni iki gituma bohererezwa “ubuyobe bukomeye?” Ni iki gituma “barimbuka” bityo bagahishura isoni z'ubwambure bwabo? Uyu murongo uvuga ko ari uko badakunda ukuri, kandi ukuri kugaragazwa muri icyo gice kugaragaza ko Roma ya gipagani, ari yo bwami bwa kane bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya, yari kubuza Roma ya gipapa, ari yo bwami bwa gatanu bwo mu buhanuzi bwa Bibiliya, kuzamuka ku ntebe y'ubwami kugeza igihe ubupagani bwakurwagaho.

Isano riri hagati ya Roma ya gipagani na Roma ya gikipapa igaragazwa muri icyo gice na yo yagaragajwe na Yohana binyuze ku isano iri hagati y'itorero rya Perugamo n'itorero rya Tiyatira. Perugamo ihura na Roma ya gipagani, naho Tiyatira ikaba Roma ya gikipapa. Pawulo na Yohana batanga abahamya babiri b'iyo sano iri hagati y'ubwo butware bubiri, nk'uko n'igitabo cya Daniyeli kibigenza.

Mu gitabo cya Daniyeli, isano iri hagati ya Roma ya gipagani na Roma ya gipapa igarukwaho kenshi. Muri Daniyeli 2, igaragazwa no kwivanga kw'icyuma n'ibumba rivanze n'amazi. Muri Daniyeli 7, Roma ya gipagani na Roma ya gipapa zombi ni ubwami “butandukanye,” kandi nubwo Daniyeli 2 yerekana izo mbaraga zombi nk'ivangavanga, igice cya 7 kigaragaza ko ububasha bwa gipapa bukomoka mu bwami bw'amahembe icumi bwa Roma ya gipagani. Muri Daniyeli 8, ihembe rito ryo mu mirongo ya 9 kugeza ku wa 12 ni Roma mu byiciro byayo byombi. Imirongo ya 9 n'uwa 11 yerekana ihembe rito mu nteko y'amagambo y'igitsina gabo, bityo bikaranga Roma ya gipagani, naho imirongo ya 10 n'uwa 12 ikaryerekana mu nteko y'amagambo y'igitsina gore, bityo bikaranga Roma ya gipapa.

Mu gice cya munani cya Daniyeli, umurongo wa cumi na gatatu, Roma ya gipagani na Roma ya gipapa bigaragazwa nk'imbaraga ebyiri zisenya. Roma ya gipagani ni yo “ya buri munsi,” ari yo mbaraga isenya, kandi Roma ya gipapa ni yo mbaraga y'igicumuro gisenya. Mu gice cya cumi na kimwe, umurongo wa mirongo itatu n'umwe, mbaraga isenya “ya buri munsi” ya Roma ya gipagani ishira imbaraga z'igiteye ishozi gisenya, ari yo mbaraga ya gipapa. Mu gice cya cumi na kabiri, umurongo wa cumi n'umwe, mbaraga isenya “ya buri munsi” ya Roma ya gipagani ikurwaho kugira ngo hashyirweho imbaraga z'igiteye ishozi gisenya z'ubupapa.

Isano iri hagati y'ububasha bubiri bwa Roma buteza ubupfagare ni insanganyamatsiko y'ingenzi y'ibitabo bya Daniyeli n'Ibyahishuwe, kandi iyo sano ni yo Pawulo agaragaza nk'ukuri kugomba gukundwa niba umuntu ashaka kwirinda ukuzimira gukomeye guterwa no kwemera ikinyoma. Imana ntisubiramo ibyayo ubusa, kandi buri kigereranyo cy'isano iri hagati ya Roma ya gipagani na Roma ya gipapa gitanga ubuhamya bwacyo bwihariye kuri iyo ngingo; ariko kwanga ikimenyetso cya Roma mu minsi y'imperuka, ni ukwanga imvura y'itumba rya nyuma no kwakira mu cyimbo cyayo ukuzimira gukomeye. Ni ukwemererwa iteka kugaragazwa nk'Umulawodikiya wambaye ubusa.

Nubwo abahanga mu mateka b'Abadiventisti b'i Lawodikiya batagaragaza kubaha kwera ku ruhare n'umurimo bya William Miller, bemera ko kumenya kwe isano iri hagati ya Roma ya

gipagani na Roma ya gipapa ari byo byari urwego rw'ubuhanuzi yubatsheho "byose" yashyiraga mu bikorwa by'ubuhanuzi. Gaburiyeli n'abamarayika bandi ni bo bayoboye Miller gusobanukirwa isano iri hagati ya Roma ya gipagani na Roma ya gipapa, ariko mu mateka ye ntiyabonye Roma nk'ikintu gifite ibice bitatu kigizwe n'igisato, inyamaswa, n'umuhanuzi w'ibinyoma.

Mu gihe cye Leta Zunze Ubumwe z'Amerika zari zitaratangira umurimo wazo nk'umuhanuzi w'ibinyoma, kuko Abaporotesitanti bo muri Leta Zunze Ubumwe z'Amerika batabaye abakobwa ba Roma kugeza mu wa 1844, kandi umurimo w'ifatizo wa Miller wari waramaze gushyirwa ku mbonerahamwe ya 1843 yakozwe muri Gicurasi 1842.

Mu mwaka wa 1989, imirongo itandatu ya nyuma y'igice cya cumi na kimwe cya Daniyeli yarafunguwe, kandi intumwa y'icyo gihe yamenye ko hari ububasha butatu ibikorwa byabwo by'ubuhanuzi binyura mu mirongo ya mirongo ine kugeza kuri mirongo ine n'itanu y'igice cya cumi na kimwe. Umwami w'ikusi uvugwa mu murongo wa mirongo ine ni ububasha bw'ikiyoka; umwami w'ikusi y'amajyaruguru ni ububasha bwa gipapa, bwari bwarahawe igikomere cyica mu ntangiriro y'uwo murongo mu mwaka wa 1798, bubihabwa n'ububasha bw'ikiyoka bw'u Bufaransa bwa Napoléon. Muri uwo murongo, ububasha bwa gipapa butangira umurimo wo gukira icyo gikomere cyica. Mu mwaka wa 1989, umwami w'ikusi y'amajyaruguru yihorera ku bubasha bw'ikiyoka bw'Ubumwe bw'Abasoviyeti, ubwo bwari bumaze kuba umwami w'ikusi. Igihe ya nyamaswa ya Gatolika yihoreraga ku Bumwe bw'Abasoviyeti, yaje ifite ingabo ziyisimbura z'Amerika, ari yo muhanuzi w'ibinyoma wo mu Ibyahishuwe igice cya cumi na gatandatu. Umwami w'ikiyoka w'ikusi, umwami-nyamaswa w'amajyaruguru, n'umuhanuzi w'ibinyoma w'amagare y'intambara, n'abagendera ku mafarashi, n'amato, bose bagaragajwe mu murongo wa mirongo ine, kandi umurongo w'ubuhanuzi urangirira ku murongo wa mirongo ine n'itanu, igihe ububasha bwa gipapa "busoza iherezo ryabwo butagira ubutabara."

Arumagedoni, mu Ibyahishuwe cumi na bitandatu, ni ahantu h'akarere k'ikigereranyo karanga kwigomeka kwa muntu, kubanziriza kugaruka kwa Kristo. Arumagedoni ni ikimenyetso, kuko iryo jambo rigizwe n'amagambo abiri, "Har" risobanura umusozi, na "Megiddo," ari ryo kibaya cya Yezireeli. Kuba Yohana yarahuje umusozi na Megiddo, kandi Megiddo ari ikibaya, bibwira usoma ubuhanuzi ko Arumagedoni ari ikimenyetso kirimo inyito y'ahantu, kuko mu kibaya cya Yezireeli nta musozi urimo.

Ikibaya cya Yezireeli gihereye hagati y'inyanja eshatu (Inyanja ya Mediterane, Inyanja ya Galilaya, n'Inyanja y'Umunyu) na Yerusalemu. Gihereye ahagana hagati mu majyaruguru ya Isirayeli, kandi izo nyanja eshatu na Yerusalemu biri kigose mu byerekezo bitandukanye. Umurongo wa mirongo ine n'itanu wo muri Daniyeli cumi n'umwe ni wo uvuga aho umwami w'amajyaruguru agera ku iherezo rye nta n'umwe umufashije, kandi uwo murongo werekana iherezo rye mu by'akarere ko riri hagati y'inyanja n'umusozi wera w'icyubahiro wa Yerusalemu. Umurongo wa mirongo ine wo muri Daniyeli cumi n'umwe utangiza ibihangange bitatu ari byo byibandwaho mu gukira k'igikomere cyica cy'ububasha bwa papa no mu iherezo ryabwo rya nyuma.

Interuro ya mbere y'iyoy mirongo igaragaza igihe cy'iherezo mu mwaka wa 1798, igihe ubupapa bwahabwaga uruguma rwabwo rwica, kandi umurongo wa mirongo ine n'itanu ugaragaza uruguma rwabwo rwica rwa burundu. Amateka y'ubuhanuzi ari hagati y'urupfu rwa mbere n'urupfu rwa nyuma rw'ububasha bw'ubupapa agaragaza ubugome bwo kwigomeka kwa bene muntu, ubwo basubizaga ubutegetsi bw'ubupapa ku mwanya wabwo wo hejuru, igihe uruguma rwabwo rwica rukira mbere y'ikorwa rya nyuma ry'iherezo ry'ububasha bw'ubupapa. Iyo mirongo itandatu yitwaje ikimenyetso cy'ukuri, kuko intangiriro n'iherezo byombi ari urupfu rw'ububasha bw'ubupapa, kandi imirongo yo hagati ikaba ari ukwigomeka kwa bene muntu mu gihe uruguma rwa mbere rwica rukira.

Miller yahawe umucyo n'abamarayika bo mu ijuru ku byerekeye isano riri hagati ya Roma ya gipagani na Roma ya papa. Urufunguzo rw'imyumvire ya Miller ku rugero rw'ubuhanuzi, ari na rwo yakoresheje mu mikoreshereze ye yose y'ubuhanuzi, rwari "ibya buri muni" byo mu 2 Abatesalonike. "Ibya buri muni" muri icyo gice ni Roma ya gipagani, ari na yo yashyizeho iyerekwa William Miller yaje gusobanukirwa, kuko ari Roma, abagome bo mu bwoko bwawe bo mu murongo wa cumi na kane w'igice cya cumi na rimwe, ishiraho iyerekwa.

Intumwa yahagurukijwe kugira ngo isobanukirwe no kwiyongera kw'ubumenyi mu 1989 yaje gusobanukirwa imiterere ya Roma y'incuro eshatu. Miller yari intumwa y'abamarayika ba mbere n'uwa kabiri, kandi yasobanukiwe n'imigaragarire ya mbere n'iya kabiri ya Roma kugira ngo ashireho iyerekwa yashyize imbere y'isi. Intumwa y'umumarayika wa gatatu yaje gusobanukirwa n'imigaragarire uko ari itatu ya Roma kugira ngo ishiraho iyerekwa yari yarahawe kwamamaza ku isi yose.

Ukugaragara kwa mbere kwa Roma kwari Roma ya gipagani. Muri Roma ya gipagani havuyemo Roma ya gikipapa, ari yo kugaragara kwa kabiri. Muri ibyo kugaragara bibiri bya mbere havuyemo Roma ya none, ihuriro ry'uburyo butatu rya cya kiyoka, ya nyamaswa n'umuhanuzi w'ibinyoma.

Tuzakomeza umurongo w'impaka zerekeye "ibya buri muni" mu mateka y'Abadivantisiti mu nyandiko ikurikira.

"Ureba ibiri muni y'igisa, ugasoma imitima y'abantu bese, avuga iby'abahawe umucyo mwinshi ati: 'Ntibababazwa kandi ntibatangazwa n'imimerere yabo y'umuco n'iy'umwuka.' Ni ukuri, bihitiyemo inzira zabo bwite, kandi ubugingo bwabo bwishimira ibizira byabo. Nanjye nzitoranyiriza ibibayobya, kandi nzabazanira ibyo batinya; kuko ubwo nahamagara, nta wasubije; ubwo navugaga, ntibumvise: ahubwo bakoze ibibi imbere y'amaso yanjye, kandi bitoranyiriza ibyo ntagira ibyishimo mo.' 'Imana izabohereza ubuyobe bukomeye, kugira ngo bizere ibinyoma,' kuko batemeye gukunda ukuri kugira ngo bakizwe, 'ahubwo bakishimira gukiranirwa.' Yesaya 66:3, 4; 2 Abatesalonike 2:11, 10, 12.

"Umwigisha wo mu ijuru yarabajije ati: 'Ni ukuhe kuyobywa kurusha ubukana kwabasha gushuka ubwenge kuruta ukwiyitirira ko wubaka ku rufatiro rukwiriye kandi ko Imana yemera imirimo yawe, nyamara mu by'ukuri ugakora ibintu byinshi ukurikije imigenzereze y'isi kandi ugacumura kuri Yehova? Mbega, ni uburiganya bukomeye, ni ukwibeshya gushamaje, byigarurira intekerezo z'abantu igihe abantu bigeze kumenya ukuri bibeshya ko ishusho yo

kubaha Imana ari yo mwuka n'imbaraga byabyo; igihe batekereza ko bakize kandi ko bungutse ubutunzi kandi ko nta cyo bakeneye, nyamara mu by'ukuri bakeneye byose.”

“Imana ntiyahindutse ku bagaragu bayo b'indahemuka bakomeje imyambaro yabo idafite ikizinga. Ariko benshi barimo bavuga bati: ‘Amahoro n'umutekano,’ mu gihe kurimbuka gutunguranye kubagwiriye. Keretse habayeho kwihana kuzuye, keretse abantu bicishije bugufi mu mitima yabo babinyujije mu kwatura kandi bakakira ukuri nk'uko kuri muri Yesu, ntibazigera binjira mu ijuru. Igihe kwezwa kuzabera mu nzego zacu, nituzongera kwiruhukira mu mutuzo twirata ko dukize kandi dufite byinshi, tudakeneye ikintu na kimwe.”

“Ni nde ushobora kuvugisha ukuri ati: ‘Zahabu yacu yageragerejwe mu muriro; imyambaro yacu nta kizinga ifite gituruka ku isi’ ?” Nabonye Umwigisha wacu yerekana imyambaro y'icyo bita gukiranuka. Amaze kuyambura, yagaragaje ubwandure bwari muni yayo. Hanyuma arambwira ati: “Mbese ntubona uko bitwikiriyeho ubwandure bwabo no kubora kw'imico yabo mu buryo bwo kwiyerurutsa? ‘Mbese umudugudu wizerwa wahindutse ute maraya!’ Inzu ya Data yagizwe inzu y'ubucuruzi, ahantu aho kubaho kw'Imana n'ubwiza bwayo byavuye! Ni cyo gituma hariho intege nke, kandi imbaraga zikabura.” Testimonies, volume 8, 249, 250.